

Dr. Mátyás Szabolcs Ph.D. r. őrnagy, egyetemi docens

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

*mszabolcs1975@gmail.com***Opauszki András nb. ezredes***opauszia@gmail.com***A BŰNÖZÉS TÉRBELI ÁBRÁZOLÁSÁNAK SZABÁLYOZÁSA
A RENDŐRSÉG BELSŐ NORMÁIBAN****kulcsszavak:** kartográfia, térképészet, bűnözési térképezés, jogi norma**Absztrakt**

Jelen tanulmány a bűnözés térbeli ábrázolásának a rendőrség belső normáiban történő megjelenését és szabályozását kívánja vizsgálni. Tételesen vizsgálja mindazon normákat, amelyek még ha érintőlegesen is, de foglalkoznak a bűnözés térbeli ábrázolásával. A rendőrség belső normáinak átvizsgálását követően a szerzők konkrét javaslatokat is megfogalmaznak arra vonatkozólag, hogy milyen módon lenne a legcélravezetőbb a kérdéskör szabályozása. Bemutatásra kerül továbbá számos európai ország bűnözési térképezési gyakorlata, melynek során számos aspektusból összevethető a hazai és a külföldi rendszer.

1. Bevezetés

Valószínűleg sokakban felmerül a kérdés e tanulmány olvasása közben, hogy egy jóformán ismeretlen terület (bűnözési térképezés) jogi szabályozásával miért is kell foglalkozni. A válasz nagyon egyszerű. A bűnözés térbeli megjelenítésének egyre nagyobb a szerepe, azonban a hazai jogi szabályozás lemaradt, nem követte kellő sebességgel a rendészettudomány területén lévő nemzetközi trendeket. Nincs olyan átfogó jellegű jogi norma, ami a belügyi szervek térképészeti munkáját szabályozná. Mindezekon túl meg kell azt is említeni, hogy nemcsak, hogy elégtelen és diffúz a hazai jogi szabályozás, a bűnözés térbeli megjelenítése és a gyakorlatban történő alkalmazása néhány területet kivéve gyakorlatilag nem működik. Annak ellenére nem működik, hogy a RobotZsaru NEO térképészeti alrendszere erre egyedülálló lehetőséget biztosít(ana). Jelen tanulmánynak elsődleges célja az, hogy összefoglalja és megismertesse a jelenlegi

normákat, kiemelve az erényeit és a hibáit a jelenlegi szabályozásnak. Ezt követően pedig a hazai gyakorlat számára olyan javaslatokat fogalmazzon meg, amelyek módosíthatnák a jelenlegi jogi szabályozást.

2. A bűnözés térbeli ábrázolását szabályozó rendőrségi normák

Az alábbi fejezetben időrendi sorrendben kívánják a szerzők bemutatni azon jelentősebb hatályos rendőrségi normákat, amelyek szabályozzák a kartográfiai ábrázolást, illetve még ha érintőlegesen is, de említést tesznek a bűnözés térbeli ábrázolásának szükségességéről.

2.1. A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás

Az ORFK utasítás kiadásának éve 1998, ezért itt a digitális térkép fogalma még szintén nem jelenik meg. Az utasítás a „térkép” fogalmát általánosan és legtöbbször vagylagosan használja (pl. „térképen vagy vázlaton”, „vázlaton, munkatérképen”, „térkép- vagy figyelési vázlatot”, „az eseménynapló és a nyilvántartó térkép”). A térképen elsősorban hagyományos nyomtatott térképet értenek, illetve időnként saját kezűleg rajzolt térképet.¹ Esetünkben relevanciával nem rendelkezik az utasítás egyik pontja sem. Az utasítással kapcsolatban hiányosság, hogy nem magyarázza meg a fenti fogalmakat. E kifejezések a kartográfiában nem ismeretesek, így mindenképp szükséges lenne a meghatározások pontos ismertetése.

2.2. A rendőrség honvédelmi célú térképellátásának szabályozásáról szóló 4/2005. (II. 4.) ORFK Közb. Főig. intézkedés

A norma több mint egy évtizeddel ezelőtt kiadva, azonban korszerűnek tekinthető, hisz az analóg térkép mellett a digitális térképekről is említést tesz. A norma a mindennapi rendőri munkához kevésbé köthető, mivel elsősorban a rendőrség honvédelmi célú térképészeti anyagellátásával, illetve a minősített időszak térképbeszerzéseivel foglalkozik.

---

¹ Az utasítás 374. pontja: „A vázlaton, munkatérképen táblázatos formában rögzíteni kell a tevékenység méreteit, ezen belül a működési körzet nagyságát, a tevékenységi sáv szélességét, a terepszakaszok hosszát, egymástól való távolságát, a tevékenység tervezett ütemét, a létrehozott erőarányokat.”

2.3. A rendőri csapaterővel megoldandó feladatok során alkalmazható térképekről szóló 31/2010. (OT 17.) ORFK utasítás

Az ORFK utasítás elsősorban a rendőri szervek egységes térképhasználati gyakorlatát, a rendőri szervek egységes térképhasználati gyakorlatának kialakítását, a térképészletek kialakítását és a felhasználás rendjét szabályozza. Néhány éves utasításról van szó, azonban ez is kizárólag a papír alapú térképekről tesz említést. Számos olyan kérdést szabályoz, ami digitális térképeknél fel sem merülhet (pl. Hány darab térképpel kell rendelkeznie egy adott rendőri egységnek? Hogy kell tárolni a térképeket, hogy ne sérüljenek? Honnan kell beszerezni az új térképeket, ha elfogy? stb.). Az utasítással kapcsolatban javaslatként fogalmazom meg, hogy kerüljön be a norma szövegébe a digitális térkép használatának lehetősége. Természetesen a digitális térképek nem szoríthatják ki az „analóg” térképeket, azonban feltétlenül meg kell teremteni a lehetőségét a belső normák szintjén is az elektronikus térképek használatára. A fentiek alapján szükségesnek látják a szerzők a térképek papír alapú tárolása mellett az elektronikus tárolás bevezetését is, amellyel lecsökkenthető a papír alapú térképek száma illetve a fent említett problémák gyakorlatilag teljesen kiküszöbölhetők.

2.4. A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás

Joggal feltételezhetnénk, hogy a rendőrségi elektronikus térképezéssel kapcsolatos jogi szabályozással kapcsolatban számos érdemleges információt tartalmaz a Robotzsaru programról szóló 18/2011-es ORFK utasítás. Feltételezésünk nem lenne alaptalan, mivel a Robotzsaru NEO rendszer tartalmazza többek között a térképészeti alrendszert, amely a geokódolt bűncselekmények elkövetési helyeit térképen is megjeleníti.² Sajnos azonban azt kell tapasztalnunk, hogy a fent említett utasítás gyakorlatilag semmilyen releváns információt nem tartalmaz, ami a térképészettel vagy a térinformatikával kapcsolatos lenne. Az utasítás több helyen is a más belső normákból már megismert „munkatérkép” kifejezést használja.³ Meghatározza, hogy Robotzsaru rendszerben vezetni kell a munkatérképet, azonban sem a munkatérkép fogalmára, sem a vezetés módjára nem találunk meghatározást, illetve utasítást. A 21. pont megemlíti, hogy a „Keresések” menüpontban további kereséseket, listákat és

---

² Mátyás Szaboles (2017): A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában.

Mátyás Szaboles (2017): A térinformatika rendészettudományi alkalmazásának lehetőségei.

³ Az utasítás 52. pontja: „...a Robotzsaru rendszerben kell vezetni a a) a munkatérképet;”

statisztikákat is lehetséges futtatni, többek között a „téreképészeti alrendszer”. Az utasítás 31. pontja felsorolja, hogy a Robotzsaru rendszer bűnügyi alkalmazása során, mely bűnügyi adatok minősülnek relevánsnak. Ennek során kerül megemlítésre a „k” pontban, hogy releváns adatnak minősül „a Magyarországon elkövetett azon bűncselekmények földrajzi koordinátái (GEO kódja), amelyek helyszínhez köthetőek;” Néhány ponttal lentebb (42. pont), a Robotzsaru rendszer rendészeti használata kapcsán szintén a releváns adatok között kerülnek említésre a magyarországi helyszínek geokódjai.⁴ Összességében elmondhatjuk, hogy a kartográfia szemszögéből nézve semmiképp sem tekinthető informatívnak a belső norma és számos fontosnak tekinthető dologról feledkezett meg a normaalkotó.

Természetesen egy számítógépes munkaprogramot szabályozó belső normától nem várhatjuk el azt, hogy minden részletre kiterjedően iránymutatást adjon. A részletes leírás, a gyakorlati útmutató a legtöbb program esetében a felhasználói kézikönyv. A Robotzsaru program esetében ez a *Robotzsaru – NEO Elektronikus Iratkezelő Rendszer A Magyar Rendőrség iratkezelő rendszerének felhasználói kézikönyve*, amelyben a téreképészeti alrendszer egyáltalán nincs megemlítve. Kérdésként merülhet fel, hogy ha sem a program használatát szabályozó norma, sem a működést bemutató kézikönyv nem foglalkozik a területtel, akkor hogyan sajátítsák el a rendvédelmi szervek dolgozói az alrendszer használatát, és hogy szerezzenek a létéről tudomást.

2.5. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás

Az egyik legfrissebb olyan jellegű ORFK utasítás, amely, még ha közvetetten is, de a bűnözés térbeliségével kapcsolatos. Ezzel kapcsolatban nyugodtan ki lehet jelteni, hogy nem maradunk el a fejlett országok rendőri gyakorlatától. Az utasítás szabályozza többek között a tevékenység-irányítási központok ügyeletvezetői (főügyelet, ügyelet) által ellenőrizendő, GPS jeladóval rendelkező szolgálati gépjárművek szolgálatteljesítését, az utasítás végrehajtását, az eszközök és a rendszerek működését. A tevékenység-irányítási központokban (a továbbiakban: TIK) dolgozók monitoron, digitális térképen követhetik az aktuális állapotot (hivatalosan NOVA-TIR térkép, a rendőri szakzsargonban TIR esetirányítós térkép, TIR

---

⁴ 42. A Robotzsaru rendszer rendészeti alkalmazása során releváns adatnak minősülnek különösen a következők: h) a magyarországi helyszínek földrajzi koordinátái (GEO kódjai).

térkép). Láthatják, hogy melyik gépjármű hívható, illetve a gépjárművekben szolgálatot teljesítők státusza is naprakészen követhető. Nevesíti a norma alkotója pl. a geokódolást, amely kulcsfontosságú fogalom a digitális térképek esetében. A koordinátákkal rendelkező földrajzi helymeghatározás ugyanis az alapja annak, hogy később digitális térképek készülhessenek. A rendszer és az utasítás számos érnyere ellenére is hiányosságként állapíthatjuk meg, hogy kizárólag az aktuális állapotra vonatkozólag fogalmaz meg utasításokat, holott a múltbéli állapot ismerete is nagymértékben segíthetné a jelen közrendvédelmi és bűnügyi helyzetének feltérképezését, esetleg előrejelzését (lásd: prediktív rendészet).

Az 57/2013-as ORFK utasítás az 5/2015. (IV. 16.) ORFK utasítással lett módosítva⁵. Az utasítás előnyére vált a módosítás, számos új fogalom és munkafolyamat jelent meg benne. A megújult 57/2013-as ORFK utasítás már megfelel a legmagasabb szintű elvárásoknak, a rendszer alkalmazásával a magyar rendőrség technikai felszereltsége felveszi a versenyt a világ legfejlettebb rendőrségeivel is. Hiányosságnak tekinthető viszont, amely a fentiekben is említésre került, hogy a módosított utasítás is kizárólag csak a valós idejű történésekkel foglalkozik, amely a pillanatnyi állapotot mutatja, a múltban történt jogsértések elemzését, az ezzel kapcsolatos jövőre vonatkozó prediktív előrejelzést nem. Ez mindenképp hiányosságnak tekinthető, hisz a TIK számára mindenképp releváns információkkal tudna szolgálni pl. az előző néhány szolgálatban történt jogsértések helyeinek az ismerete is. Amennyiben megtörtént a jogsértések helyeinek geokódolása, úgy hatalmas előrelépés lehetne, ha az elmúlt néhány hét adatainak ismeretében prediktív szoftvert alkalmazva valószínűsíteni lehetne a bűncselekmények jövőbeli elkövetésének helyeit. A technikai feltételek adottak – geokódolva vannak a jogsértések földrajzi helyei –, így relatíve kis időbeli ráfordítással is jelentős többletinformáció birtokába lehetne juttatni a közrendvédelmi és a bűnügyi állományt.

2.6. A prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás

A fenti ORFK utasítás a prostituáltak számára kijelölt védett övezetek naprakész nyilvántartása kapcsán ugyancsak a „munkatérkép” kifejezést használja. Viszonylag friss normával állunk szemben, azonban digitális ábrázolásról/térképről nem tett említést a normaalkotó. Ebben az

---

⁵ Az országos rendőrfőkapitány az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás módosításáról szóló 5/2015. (IV. 16.) ORFK utasítása

esetben is rendkívül hasznos lenne a digitális térkép használata, mivel a prostitúcióval kapcsolatos aktuális jogsértések térképi megjelenítése segíthet a probléma lokalizálásában és sikeres felderítésében (pl. forró pontos elemzés). Az ORFK utasítás esetünkben értelmes információval nem szolgál.

2.7. A körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás

Az utasítás két helyen is foglalkozik a térképek kérdésével. A VI. fejezet 74. és 75. pontjában a körzeti megbízotti szolgálat ellátásához szükséges működési körzet térképét említi meg a normaalkotó (74. pont), majd a 75. pontban említésre kerül, hogy mit kell tartalmaznia a körzeti megbízotti működési térképnek. Esetünkben a 75. a.) pont tekinthető relevánsnak, amely alapján „A körzeti megbízotti működési körzet térképe tartalmazza: „a) a körzeti megbízotti székhelyét, a körzeti megbízotti működési körzetének határát, illetőleg az ahhoz tartozó település térképét-vázlatát, a turisztikai szempontból vagy egyébként kiemelt területeken a településhez tartozó területek Robotzsaru Neo rendszerben elkészített térképét;” Vagyis, itt már a Robotzsaru NEO által kínált térinformatikai alkalmazás is megjelenik. Szükszavú a normaalkotó, nem derül ki, hogy pontosan milyen térképről is van szó, továbbá az sem, hogy a térképnek milyen kötelező tartalmi elemei vannak.

2.8. A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás

A norma szövege a korábbi, 22/1997-es ORFK utasításhoz képest jelentős módosításon esett át, így az teljes mértékben megfelel napjaink elvárásainak. A szolgálati feladatok ellátásához szükséges térképek vonatkozásában minden esetben megjelenik, hogy a szükséges térképeknek informatikai rendszeren keresztül is elérhetőnek kell lennie.

A fentiekben áttekintett rendőrségi normák alapján megállapíthatjuk, hogy egyes normák aktualizálásra szorulnak, mivel már nem felelnek meg minden tekintetben napjaink elvárásainak. Azt azonban örömmel konstatálhatjuk, hogy az újabb normák esetében látszik az, hogy a magyar rendőrség lépést tart a technikai fejlődéssel, és néhány területről túlzás nélkül állíthatjuk, hogy megállná a helyét a világ legfejlettebb országainak rendőrségeinél is.

3. A terület szabályozásának gyakorlati kérdései

A gyakorlati élet számára megfogalmazott javaslatok között talán elsőként azzal kell kezdenünk, hogy legyen egzakt módon meghatározva, hogy mit is értünk bűnözési térképen

(Pődör 2015). Sajnos az elmúlt néhány évtizedben ilyen meghatározás nem született. Szomorúan kell konstatálnunk, hogy a rendőri állomány részére 1948-ban kiadott szolgálati szabályzatban már szerepel a meghatározás. Sőt, nem csak meghatározást, hanem konkrét iránymutatásokat is tartalmaz a térképeken ábrázolandó tartalmi elemekkel kapcsolatban (1032. c. pont). Megállapíthatjuk, hogy a szabályzat a maga korában igencsak előremutató volt, és az azóta született belső normák számos esetben az 1948. évi szolgálati szabályzathoz képest is lemaradásban vannak. Esetlegesen kritikaként fogalmazhatjuk meg, hogy a „bűnügyi térkép” kifejezés helyett szerencsésebb a „bűnözési térkép” megnevezés, mely így tartalmilag magában foglalja a szabálysértéseket is.⁶

A tanulmány elsődleges célja volt feltárni a belső normák hiányosságait, s érdemi javaslatokat megfogalmazni a rendvédelmi szervek digitális térképhasználatával kapcsolatban. A szerzők az alábbi javaslatokat fogalmazzák meg:

1. ORFK utasítás formájában szükséges részletesen szabályozni a digitális térképek használatának feltételeit, a felhasználás szintjeit stb.
2. Az utasításban javasolt definiálni a kartográfiahoz és a digitális térképezéshez kapcsolódó alábbi fogalmakat, úgymint baleseti ponttérkép, bűnözési térképezés, digitális térkép, figyelési vázlat, forró pont, hideg pont, földrajzi koordináta, geokódolás, munkatérkép, nyilvántartó térkép, térképészeti alrendszer.
3. Javasolt a Robotzsaru NEO felhasználói kézikönyvének kiegészítése a térképészeti alrendszerre vonatkozó ismeretekkel.
4. Javasolt az állomány részére oktatás szervezése, melyben megismerik a bűnözési térképezésben rejlő kriminalisztikai lehetőségeket.
5. Szükséges az állománnyal távoktatás formájában (pl. néhány oldalas elektronikus oktatási anyag megküldésével) megismertetni a Robotzsaru NEO térképészeti alrendszerét.

---

⁶ 1032. C) A bűnügyi térkép

(1) A bűnügyi térkép azt a célt szolgálja, hogy meghatározott területeken a bűncselekmények elkövetésének helyéről és azoknak jellegéről áttekintést adjon.

(2) A bűnügyi térképen az egyes bűncselekményeket, azoknak elkövetési helye és minemősége szerint színezve kell feltüntetni.

(3) Azt, hogy melyik rendőrhatalóságnál, illetőleg szervnél milyen különös szempontok tekintetbevételével kell a bűnügyi térképet elkészíteni és vezetni, a belügyminiszter határozza meg.

(Szolgálati szabályzat a rendőrség részére. A Belügyminisztérium hivatalos kiadása, Budapest, 1948. p. 309.)

6. Az informatikusok bevonásával osztályvezetői és ettől magasabb szinten a bűnügyi munkában részt vevő rendőri vezetők részére javasolt lenne a térinformatika (GIS) kínálta bűnelemzési lehetőségek megismertetése.
7. Folyamatos monitorozása a fejlett országok rendvédelmi szervei által újonnan bevezetett térképészeti alkalmazásainak.
8. A gyakorlati munkához szükséges rendvédelmi térinformatika elsajátítása érdekében javasolt az ilyen irányú ismeretek munkaköri leírásban történő rögzítése is.
9. Nem jogi, hanem technikai jellegű javaslatként fogalmazzák meg a szerzők a NOVA-TIR térkép és a Robotzsaru NEO térképének folyamatos fejlesztését, a fent megfogalmazott hiányosságok pótlásával történő kiegészítését.

Összegzés

A tanulmányban megállapításra került, hogy a vizsgált rendőrségi normák gyakorlatilag alig tartalmaztak érdemleges információt a digitális térképezéssel és a rendészeti térinformatikával kapcsolatban. A tanulmány feltárta a belső normák hiányosságait, és minden esetben javaslatokat fogalmazott meg a kiegészítésükre. A fentiek következtében a szerzők javasolták egy egységes, a rendvédelmi szervek kartográfiai, térinformatikai szabályozásával kapcsolatos belső norma megalkotását.

Felhasznált irodalom

Bihonné Király Edit (2014): Robotzsaru – NEO Elektronikus Iratkezelő Rendszer A Magyar Rendőrség iratkezelő rendszerének felhasználói kézikönyve. Nyíregyháza, 326 p.

Szolgálati szabályzat a rendőrség részére. A Belügyminisztérium hivatalos kiadása, Budapest, 1948. 478 p.

Mátyás Szabolcs – Sallai János (2014): Kriminálgeográfia. In: Ruzsonyi Peter (szerk.) Tendenciák es alapvetések a bűnügyi tudományok köréből. Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, pp. 335-353

Mátyás Szabolcs (2017): A térinformatika a hazai rendvédelmi szervek gyakorlatában. In.: Balázs Boglárka (szerk.): Az elmélet és a gyakorlat találkozása térinformatikában VIII. Debreceni Egyetemi Kiadó, pp. 217-222, ISBN: 978-963-318-638-1

Mátyás Szabolcs (2017): A térinformatika rendészettudományi alkalmazásának lehetőségei. Boda József-Felkai László-Patyi András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Dialóg Campus, Budapest, pp. 371-377

Pődör Andrea (2015): Usability Study on Different Visualisation Methods of Crime Maps. International Journal of Geoinformatics 11: (4) pp. 15-22.

Felhasznált normák

- A körzeti megbízotti szabályzatról szóló 26/2015. (XII. 9.) ORFK utasítás
- A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás
- A Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997. (XI. 18.) ORFK utasítás
- A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás
- A prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról szóló 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás
- A rendőri csapaterővel megoldandó feladatok során alkalmazható térképekről szóló 31/2010. (OT 17.) ORFK utasítás
- A Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló 18/2011. (IX. 23.) ORFK utasítás
- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás
- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás módosításáról szóló 5/2015. (IV. 16.) ORFK utasítás

